

Die Memeler Kleinbahn verband die östlich bis zur Grenze gelegenen Ortschaften mit der Stadt.

1920 metų nuotrauka, publikuota „Memeler Dampfbot“, 1962 Juli 20, Nummer 14

http://wiki-de.genealogy.net/Schienenbetrieb_in_Memel

<http://www.krastogidas.lt/objektai/468-siaurojo-gelezinkelio-stoties-pastatu-kompleksas>

XX a. 8 deš.

Siaurojo geležinkelio stoties pastatų komplekso (S.Nėries g. 16, 16A) Klaipėdoje ISTORINIAI DUOMENYS

Parengta pagal Jono Tatorio „Senoji Klaipėda. Urbanistinė raida ir architektūra iki 1939 metų.“ Vilnius, 1994, interneto svetainėse publikuojamą medžiagą:

Z.Genienės parengta istorinė pažyma Siaurojo geležinkelio pastatų kompleksui.

internetinė prieiga: <http://www.uostas.info/miestas/pasimatymai/pastataigatves/37-neries-gatve/358-siaurojo-gelezinkelio-stoties.html>

XIX a. – tai pramonės vystymosi, geležinkelių tinklo formavimosi Europoje laikotarpis. Klaipėda XIX a. antroje pusėje taip pat tapo šio geležinkelių tinklo dalimi. 1872 metais pradėtas tiesti geležinkelio ruožas tarp Klaipėdos ir Tilžės. 1875 metais jis buvo baigtas. Šis ruožas padėjo Klaipėdai įsiterpti į vadinamąją Rytų geležinkelio (Ostbahn) trasą.

Su užmiesčio rajonais Klaipėdą jungė siaurasis geležinkelis. XX a. pradžioje Klaipėdos pirklių bendrovė svarstyti klausimai apie geresnį susisiekimą su Klaipėdos apylinkėmis, tankiai išsidėsčiusiais dvareliai, didesniais kaimais. Pirmiausia tai buvo susiję su miesto reikmėmis – reikėjo kuo greičiau atgabenti kasdienius maisto produktus – pieną, mėsą, daržoves. Be to, reikėjo pagerinti susisiekimą gyventojams. Tokioms reikmėms tenkinti Rytų Prūsijoje XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje buvo statomos siaurojo geležinkelio linijos. Jos buvo tiesiamos ne valstybės lėšomis, bet susiburdavo suinteresuotų žmonių bendrovės, kurios lėšas surinkdavo išleisdamos akcijas.

1900 metais įsikūrė Klaipėdos siaurojo geležinkelio akcinė bendrovė. Jos iniciatoriai buvo Klaipėdos prekybininkų sąjunga. Buvo numatyta tiesti dvi geležinkelio linijas: Klaipėda – Pėžaičiai ir Klaipėda – Pliekiai. Organizacinis darbas užtruko gana ilgai. Tik 1904 metais pradėti geležinkelio tiesimo darbai.

Statybos išlaidoms dalį lėšų skyrė Klaipėdos apskrities valdyba. Apylinkių dvarų savininkai – daugelis stambiųjų akcininkų dovanojo geležinkelio linijai reikalingas žemes, dalis žemių buvo nupirkta iš apylinkių valstiečių. Vietinio susisiekimo poreikiams tenkinti šalia pagrindinės stoties 1907 metais buvo nutiesta siaurojo geležinkelio linija, kuri Klaipėdą sujungė su Pliekiais, Laugaliais, Pėžaičiais ir kitomis krašto gyvenvietėmis. Siauroju geležinkeliu buvo pervežami kroviniai ir keleiviai. Tačiau šis geležinkelis ne iškart tapo populiarius, per Pirmąjį pasaulinį karą merdėjo, nes buvo susprogdintas tiltas per Miniją. Siaurojo geležinkelio bėgiai buvo nutiesti į kai kurias įmones – pavyzdžiui miesto dujų fabriką, skerdyklą. Planuota siaurojo geležinkelio tinklą plėsti. XX a. pirmaisiais metais buvo parengtas projektas nutiesti siaurąjį geležinkelį nuo Smiltynės iki Juodkrantės. buvo svarstoma sujungti tokiu geležinkeliu Girulius su Palanga. Tai būtų skatinę sparčiau plėtoti kurortines gyvenvietes.

Klaipėdos plačiojo ir siaurojo geležinkelio stotys išlikusios iki šiol.

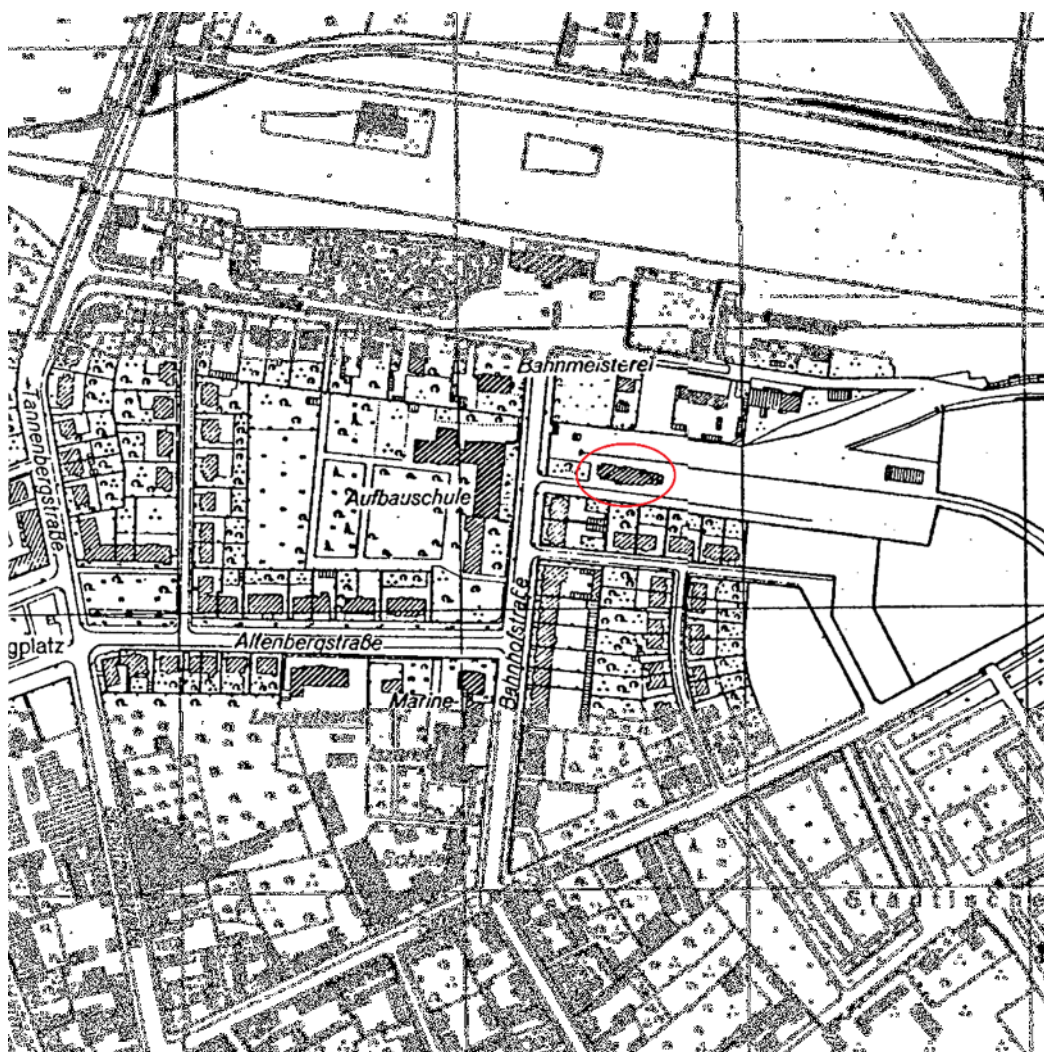
Priešais valstybinio geležinkelio stotį XX a. pirmaisiais metais (1904 – 1907 metais) pastatyta siaurojo geležinkelio stotelė. Projektą greičiausiai ruošė Rytų Prūsijos susisiekimo tarnybų projektavimo įstaigos. pagrindiniai principai buvo bendri visiems tokio pobūdžio objektams, tačiau projektuojant stočių pastatus buvo atsižvelgiama ir į regiono architektūros bruožus.

Geležinkelio stotis buvo sudaryta iš trijų dalių, kurios turėjo atskiras funkcijas. pastatai buvo išdėstyti vakarų – rytų kryptimi, sujungti tarpusavyje. Ties gatvių sankryža buvo pastatytas dviejų aukštų gyvenamas namas, kuriame buvo įrengti butai tarnautojams. Greta įsikūrė vieno aukšto keleivių aptarnavimo pastatas. Prie jo buvo pastatytas dar žemesnis prekių sandėlis.

Pastato architektūrą įtakojo XIX a. pab. – XX a. pradžios propaguotos neogotikos stilius. Klaipėdoje tuo metu buvo nemažai pastatyta visuomeninių pastatų – kalėjimas, kareivinės, paštas, mokytojų seminarija, geležinkelio stotis. Siaurojo geležinkelio pastatai nėra gryni šio stiliaus pavyzdžiai. Buvo paimti ir kūrybiškai pritaikyti atskiri elementai: raudonų plytų mūras, langų, durų apvadai ir formos. Gyvenamojo namo ir stoties fasadų sprendimo priemonės tos pačios, nors pastatai skiriasi aukštumu, tūriu. Gyvenamasis namas dviejų aukštų su mansarda, dengtas dvišlaičiu valminiu stogu. Pagrindinis įėjimas iš

vakarų pusės. Geležinkelio stoties pastatas vieno aukšto, žemu dvišlaičiu stogu, kuris XX a. pirmoje pusėje buvo dengtas čerpėmis. Šiaurės ir pietų fasadai vienodi, simetriški, centrinis pagrindinis įėjimas akcentuotas nedideliu trikampiu frontonu. Frontonas buvo dekoruotas stilizuotu lietuviškų žirgelių motyvu. Fasaduose raudonų plytų mūras derinamas su šviesaus tinko plokštumomis, skaidomomis langų ir durų angų. Cokolis išmūrytas iš akmenų (medžiagų stiliaus įtaka).

Sandėlis buvo fachverko konstrukcijos, labai populiarios Klaipėdos krašte. Sandėlis buvo stačiakampio plano, žemesnio tūrio, nei stoties pastatas. Dengtas nedidelio nuolydžio stogu. Prieš sandėlį buvo įrengta nedidelė medinė pakyla - rampa. XX a. 3-4 dešimtmetyje sandėlis buvo rekonstruotas- prie rytinio fasado pristatytas raudonų plytų priestatas, derintas prie stovinčio stoties pastato architektūros. Prie sandėlio galo pristatytas nedidelis priestatėlis – prieangis.

1942 metų Klaipėdos miesto plano fragmentas

Po II pasaulinio karo siaurasis geležinkelis buvo uždarytas, bėgiai išardyti, garvežiai atiduoti į metalo laužą. Baigiantis karui bombarduojant Klaipėdos geležinkelį nukentėjo siaurojo geležinkelio stoties pastatas, ypač vidurinė dalis. Nustojus veikti geležinkeliui, pastatai atiteko geležinkelio tarnyboms, čia buvo įrengti butai. Pirmiausia apsigyveno geriausiai išlikusiame gyvenamajame name, vėliau buvo pradėti remontuoti stoties pastatai.

1991 m. siaurojo geležinkelio stoties pastatai restauruoti, juose įsikūrė įstaiga.

2008 – 2011 metais pastatai restauruoti, tamsiai raudonų plytų vienaaukščiame pastate 2011 m. įsikūrė restoranas „XIX amžius“.

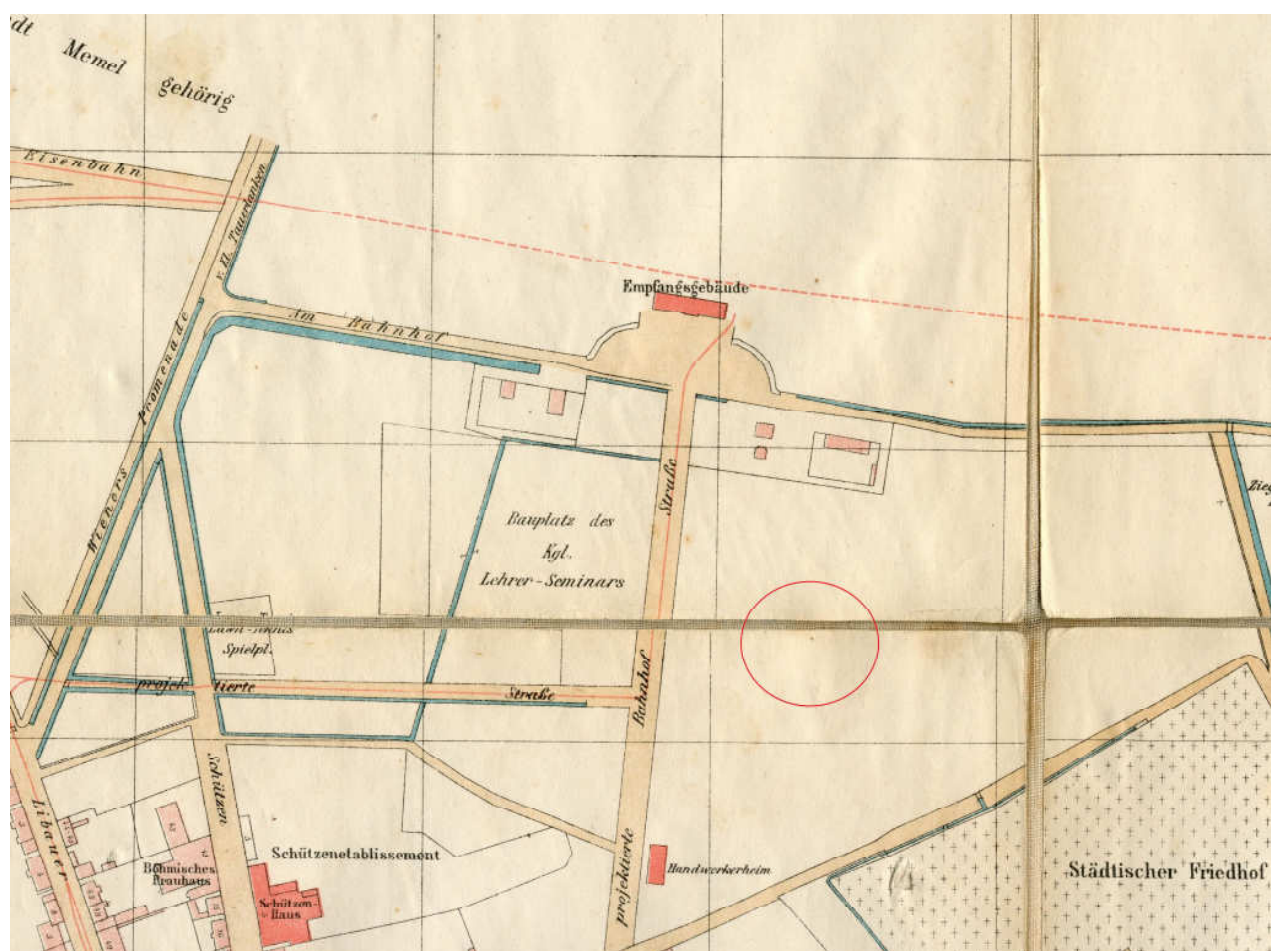

nuotraukos XX a. pr. ir dabar

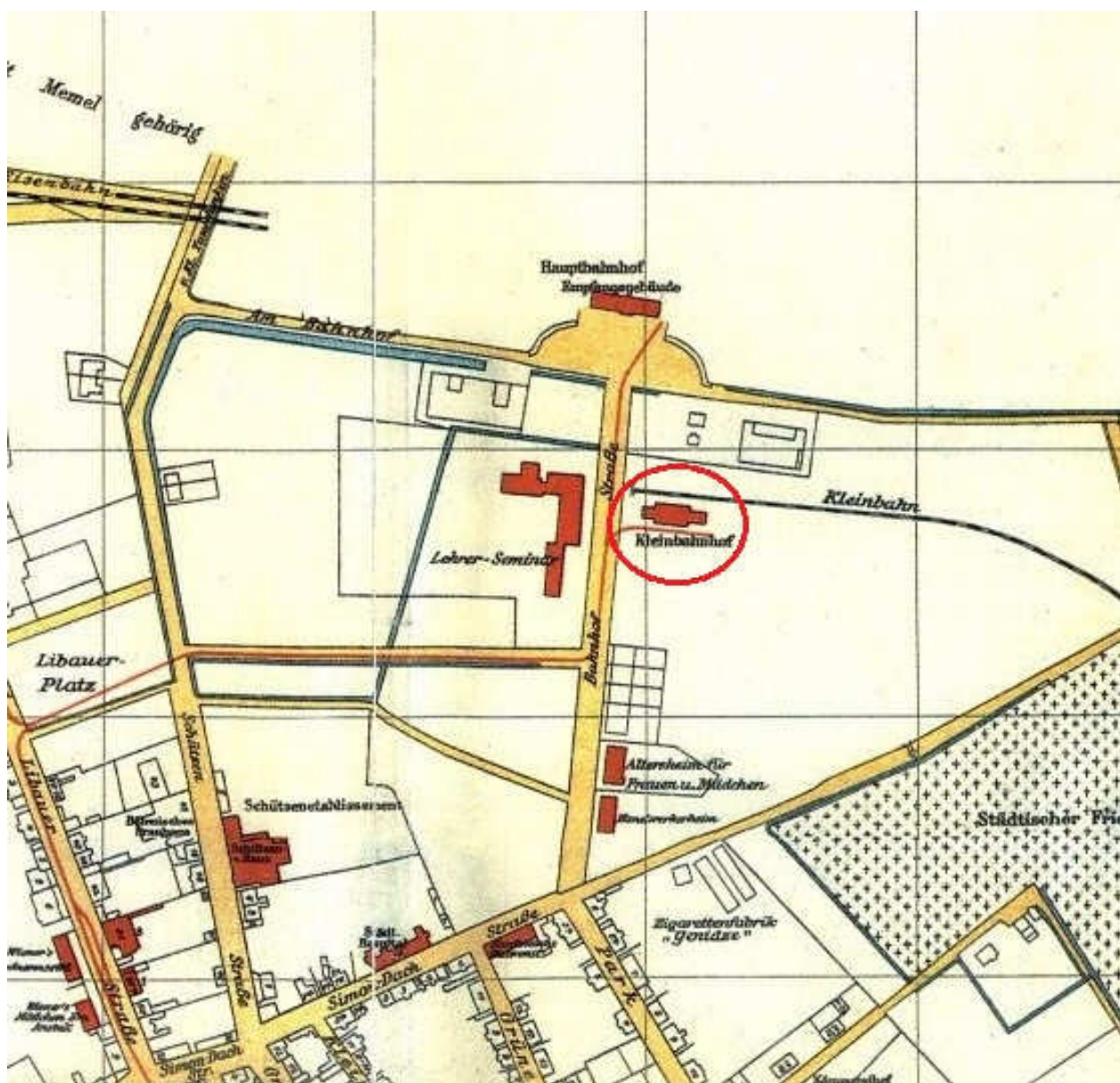

Uostamiesčio menininko Klaudijaus Pūdymo sukurta senovine Rytprūsių geležinkelininko uniforma vilkinčio barzdoto iešmininko figūra papuošė teritoriją prie raudonplyčio kultūros paveldo pastato Salomėjos Nėries gatvėje.

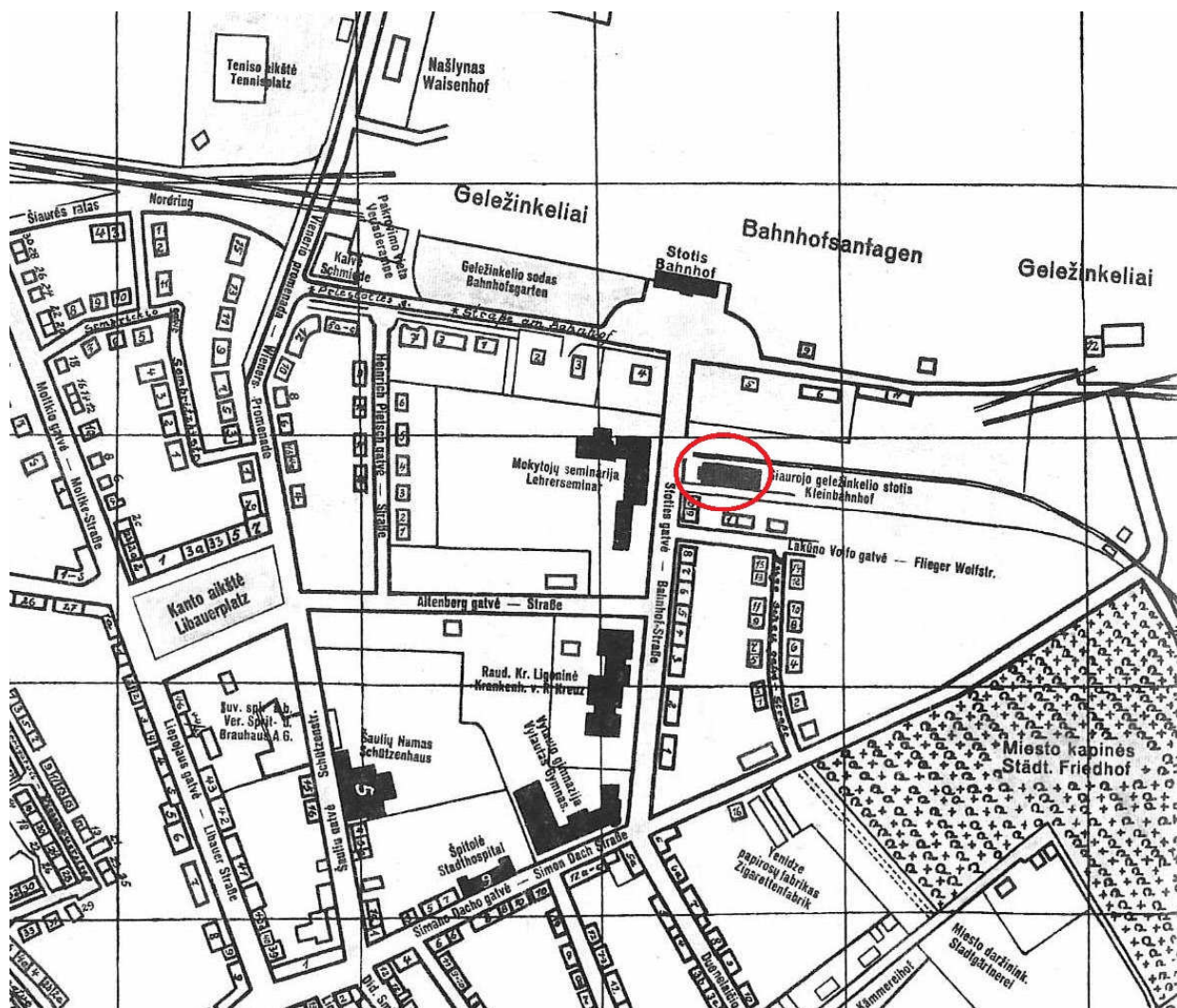
M.Ramanauskienė

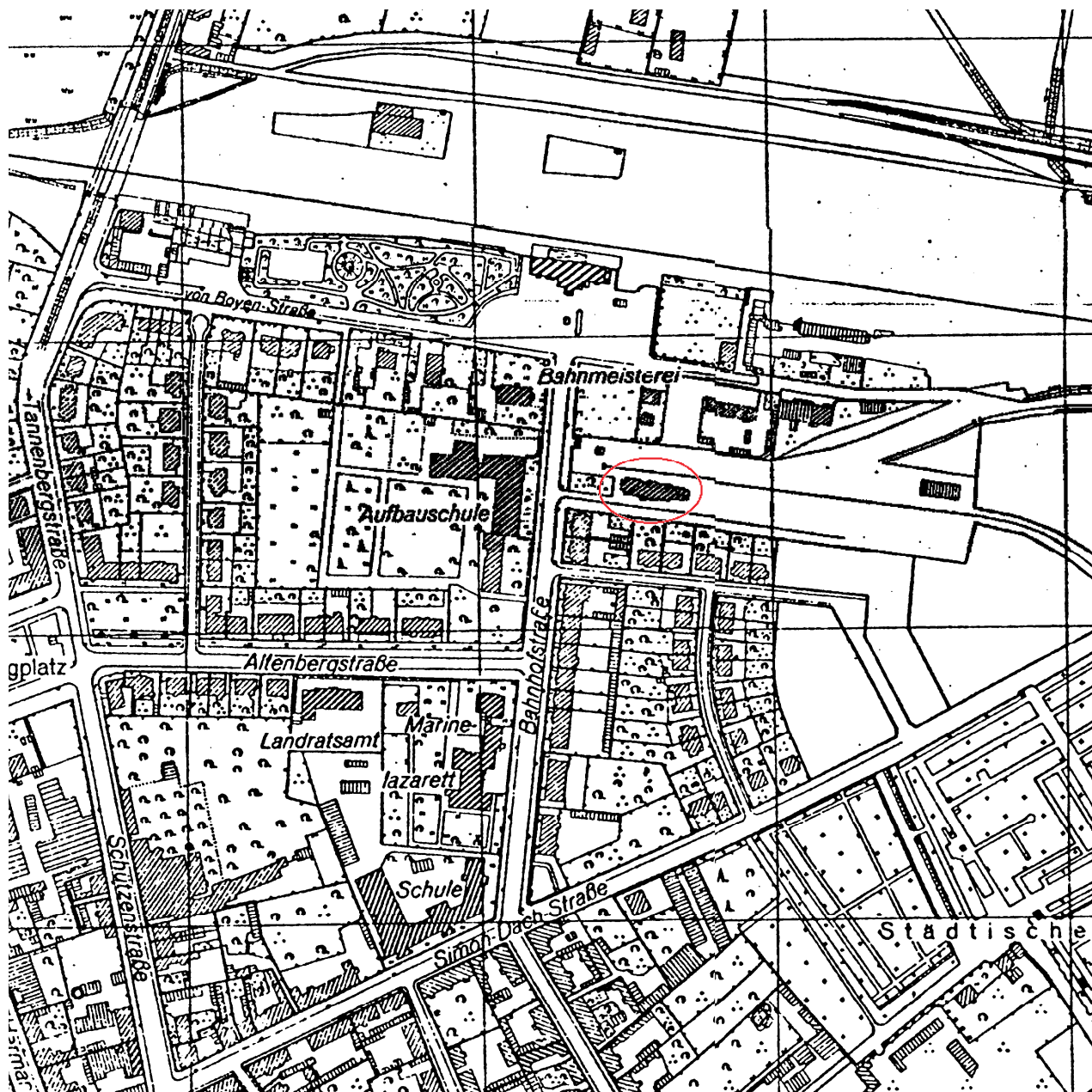
1903 m. Klaipėdos miesto plano fragmentas

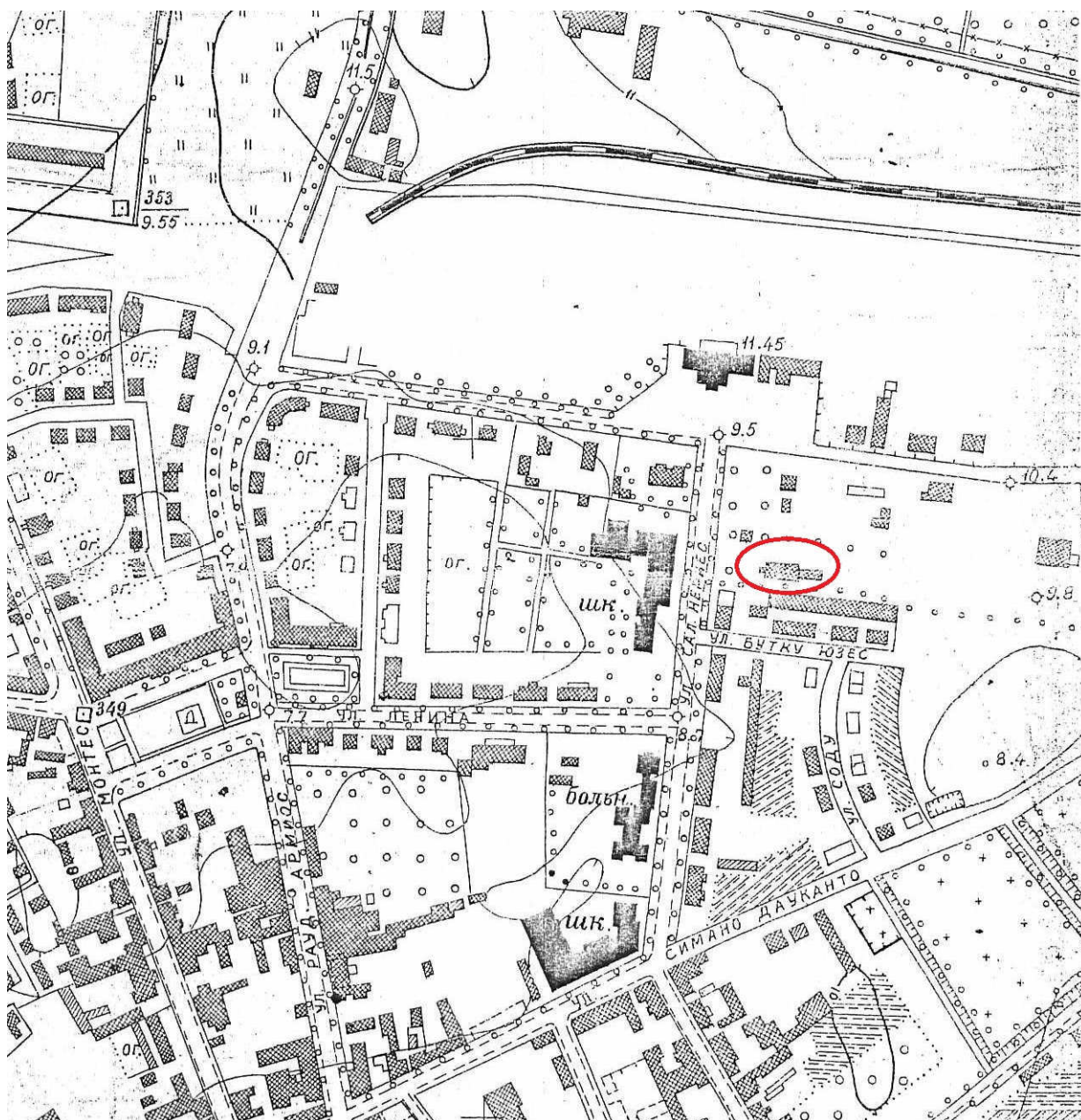
1923 metų Klaipėdos miesto plano fragmentas

1935 metų Klaipėdos miesto plano
(paruošto ir išleisto M.Geležinio) fragmentas

1942 metų Klaipėdos miesto plano fragmentas

1947 – 1949 metų Klaipėdos miesto plano fragmentas